

NOTA INFORMATIVĂ
pentru completarea articolelor 449 și 450 ale
Codului de procedură civilă al Republicii Moldova

Numele inițiatorului și a autorului, precum și a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova a fost elaborat de către Ministerul Justiției, întru executarea indicației Prim-ministrului nr. 1513-453 din 8 august 2013 prin care se solicită ca în conformitate cu articolul 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, a Hotărârii Guvernului privind modul de executare a hotărârilor Curții Constituționale nr. 1662 din 23.12.200, precum și a Hotărârii Curții Constituționale nr. 16 din 25 iunie 2013 pentru controlul constituționalității Art. XI pct. 16 din Legea nr. 29 din 6 martie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prezentarea propunerilor pentru revizuirea prevederilor articolului 449 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova..

Argumentarea necesității de reglementare

Prin Legea nr. 29 din 6 martie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative s-au operat modificări și completări la Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (CPC).

În urma modificărilor operate la CPC, din articolul 449 a fost exclusă litera f) ce reglementa că revizuirea se declară cazul în care a fost aplicată o lege declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională.

Ulterior modificări, la Curtea Constituțională a fost depusă o sesizare pentru a se efectua controlul constituționalității prevederilor Art. XI pct. 16 din Legea nr. 29 din 6 martie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, invocând că norma contestată este neconstituțională și contrară prevederilor articolelor 1 alin. (3), 20, 54, 116 și 134 din Constituția Republicii Moldova.

Prin Hotărârea nr. 16 din 25 iunie 2013 Curtea Constituțională a recunoscut neconstituționale prevederile Art. XI pct. 16 din Legea nr. 29 din 6 martie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative

În motivare, Curtea a menționat că, excluderea, prin Legea nr. 29 din 6 martie 2012, a temeiului cuprins la art. 449 lit.f) din Codul de procedură civilă lipsește persoanele de un remediu intern efectiv al apărării drepturilor sale și **constituie o limitare nepermisă a mijloacelor procedurale care asigură dreptul persoanelor la o satisfacție efectivă**. Or, într-o societate democratică, în care respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială, este inadmisibil ca un drept consfințit deja de legislație să fie diminuat.

Renunțarea la una dintre modalitățile care asigurau o protecție efectivă a justițiabililor, cu consecința trecerii la un standard inferior de ocrotire a drepturilor și libertăților fundamentale în raport cu cel anterior, consacrat de legislația infraconstituțională, constituie o încălcare a principiilor constituționale. Or, art. 54 din Constituție statuează că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și ale cetățeanului.

În concluziile sale, Curtea a menționat necesitatea persoanei de a beneficia de posibilitatea retractării unei hotărâri judecătorești prin intermediul *revizuirii*, în cazul în care prin hotărârea Curții Constituționale **s-a constatat că prin actul normativ declarat neconstituțional și care a fost aplicat la emiterea hotărârii judecătorești irevocabile s-au încălcat drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție**.

Totodată, Curtea a reținut că temeiurile de revizuire urmează a fi prevăzute în legislație în mod **obiectiv și exhaustiv**, astfel încât nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Instanțele care se pronunță asupra revizuirii trebuie să-și exercite competența pentru a corecta erorile judiciare, omisiunile justiției și **asigura respectarea drepturilor și libertăților fundamentale**, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu poate reprezenta un temei de reexaminare.

Obligația pozitivă a statului este de a institui mecanisme interne de remediere a drepturilor fundamentale încălcate, însă normele care reglementează aceste mecanisme trebuie

să fie clare, respectând **principiul prezivibilității și clarității** altfel, norma care creează incertitudine poate genera abuzuri.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră claritatea și prezivibilitatea legii ca **principii de bază pentru protecția drepturilor fundamentale.**

CtEDO a stabilit că **restrîngerile aplicate de lege trebuie „să fie clar definite și că însăși legea să fie previzibilă atunci cînd este aplicată, încît ea să corespundă standardului de „legalitate” stabilit de Convenție, un standard care cere ca legea respectivă să fie suficient de exactă, încît să permită unei persoane – în caz de necesitate, cu o consultare adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă, ținînd cont de circumstanțe, consecințele pe care o anumită faptă le poate avea.**

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – **accesibilitate, prezivibilitate și claritate** – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încît să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile.

Astfel, întru respectarea **principiului prezivibilității și clarității**, precum și **întru garantarea respectării drepturilor omului** în partea ce ține de temeiurile declarării revizuirii și a termenelor de depunere a cererii de revizuire art. 449 din CPC a fost completat cu litera e¹), iar art. 450 cu o nouă literă d¹).

Scopul și obiectivele urmărite prin adoptarea actului normativ

Scopul și obiectivul urmărit prin adoptarea actului legislativ este suplinirea normelor în partea ce ține de temeiurile declarării revizuirii și a termenelor de depunere a cererii de revizuire.

Totodată, menționăm că, elaborarea proiectului de lege, precum și promovarea acestuia este generată de necesitatea executării prevederilor articolului 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, a Hotărîrii Guvernului privind modul de executare a hotărîrilor Curții Constituționale nr. 1662 din 23.12.200, precum și a Hotărîrii Curții Constituționale nr. 16 din 25 iunie 2013 pentru controlul constituționalității Art. XI pct. 16 din Legea nr. 29 din 6 martie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu atrage cheltuieli financiare.

Rezultatele expertizei juridice

Proiectul este compatibil cu prevederile actelor legislative și normative care reglementează domeniul în cauză și corespunde exsigențelor tehnicii legislative.

Respectarea transparenței în procesul decizional

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost plasat pe pagina web a Ministerului Justiției, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU